

„Az állami beavatkozás a szabályalkotáson keresztül utat mutathat a kkv szektornak a compliant működés irányába.”

Interjú Bácsfalvi Andrással

DOI: 10.14267/VILPOL2023.04.05

A Világpolitika és közgazdaságtan interjút kért Bácsfalvi Andrástól, az Ernst and Young partnerétől a hazai kis- és középvállalatok szabálykövetési gyakorlatáról, a szabályalkotás nehézségeiről és kultúrájáról és arról, hogy az állam vagy az egyetemek hogyan tudják segíteni a vállalatokat ezen a területen.

Világpolitika: *A BKIK a BCE-n működő Ifjúsági Vállalkozásélénkítő Egyesülettel a CIPE támogatásával nagyszabású kutatást kezdett a kkv-k compliance tudatossága témakörében. Miért fontos egy kkv-nak, hogy szabálykövető és szabályalkotó legyen? Miért segít a szabályzat a hatékonyságban és az eredményességben?*

Bácsfalvi András: Azt gondolom, hogy Magyarország egy kicsi és nyitott gazdaságként egyszerűen arra a sorsra van predesztinálva, hogy a nemzetközi szinten konkuráljon, de legalábbis kooperáljon a hozzá hasonló, vagy esetleg nagyobb országokkal is, ami a nemzetközi szabályok betartása nélkül nem működik. A compliance bizonyos értelemben olyan, mint a globalizáció: az ember egyetérthet vele, vagy fenntartásokkal kezelheti, esetleg tagadhatja, de a folyamat létező, így ebben a közegben kell érvényesülniük a vállalatoknak anélkül, hogy elveszítenék sajátosságaikat.

A compliance-ről is azt gondolom, hogy a sajátos kulturális hagyományaink megőrzésével összhangban működhet igazán, és így segítheti hozzá a kkv szektort ahhoz, hogy bekapcsolódjon a nemzetközi versenybe. A nemzetközi verseny mára megköveteli új típusú szabályok és irányelvek betartását. Ezen a téren a pragmatikus szabályozói szerepvállalás nagyon fontos a kezdeti szakaszban, hiszen ekkor még a vállalatok önszabályozása kevésbé tud hatékonyan működni. Az olyan szabályzatok alkalmazása, mint az összeférhetetlenségi szabályzat, az ajándékozási szabályzat, vagy az antikorrupciós szabályzat, a vállalatok versenyképességének feltétele. Természetesen, ahogy azt már említettem, a nemzetközi irányelvek finomhangolására is szükség lehet. Az ajándékozási szabályzat esetében az, ami mondjuk az Egyesült Államokban magától értetődő, nem feltétlenül a legjobb megoldás a mi régióinkban, csupán a kulturális különbségekből fakadóan.

A compliance a belső működés szempontjából is kiemelt jelentőséggel bír. Rengeteg elemzés mutat rá arra, hogy egy compliant vállalatnál, ami képes egészséges vállalati atmoszférát kialakítani, sokkal hatékonyabban teljesítenek a munkavállalók. Ennek oka, hogy a szabályoknak való megfelelésen túl a compliance az etikus vállalati működésre is kiterjed. Egy olyan közegben, ahol a munkavállalók biztonságban érzik magukat, nem éri őket hátrányos megkülönböztetés, visszajelzések útján segítik a szakmai fejlődésüket és a kollegáikkal egy valódi csapatot alkothatnak, a produktivitás jelentősen megnőhet. Ennek részben az is az oka, hogy a közösen megalkotott

szabályok lehetővé teszik a közös, magasabb rendű cél érdekében megvalósuló együttműködést, ami erősíti a csapatszellemet, és segíti az egyéni teljesítmény fokozását.

Világpolitika: *Mi a tapasztalatod, a hazai kkv-k mennyire tudatosak, különösen nemzetközi összehasonlításban? A térség más országaihoz képest mely területen van elmaradás és miben jobbak a hazai kkv-k?*

Bácsfalvi András: A magyar kkv szektor compliance érettsége jelenleg még alacsony szinten áll. A pénzügyi szektor – köszönhetően elsősorban a szabályozói és felügyeleti szerveknek – teljesít a legjobban ezen a területen, valamint az energia- és gyógyszeripari vállalatoknak is relatíve magas megfelelési szinten kell működniük. Ezekhez képest a kkv szektor messze elmarad, ami nemcsak Magyarországra jellemző, hanem a teljes kelet-európai régióra, így arról nincs szó, hogy a magyar kkv szektor elmaradottabb volna, mint akár a cseh, lengyel, vagy szlovák. A szabályszegés, korrupció észlelése, annak toleranciája tekintetében viszont megfigyelhető különbség a régióon belül, és megállapítható, hogy a környező országokban általában magasabb polgári öntudattal rendelkeznek a társadalmak. Ez nem azt jelenti, hogy ezekben az országokban kevésbé lenne jellemző a szabályszegés jelensége, a következmények azonban súlyosabbak. Magyarország lemaradását tehát ebben látom, nem pedig a megvalósuló szabálykövetési gyakorlatokban, ez viszont nem jelenti azt, hogy nincs hova fejlődni a kkv szektornak, hiszen, ha például egy nemzetközi multinacionális cég beszállítói szeretnének lenni a magyar kis- és középvállalkozások, akkor magasabb compliance sztenderdek szerint kell működniük.

Világpolitika: *A hazai cégeken belül látsz-e korosztályi vagy méretbeli különbséget ebben a tudatosságban?*

Bácsfalvi András: A korosztályok között egyértelműen felfedezhetők különbségek, amiket én alapvetően kulturális különbségeknek tekintek. Amíg az idősebb korosztályra a fegyelmezett munka, az „extra mérföld” megtétele jellemzőbb, addig a fiatalabb korosztály egy másfajta munkamorállal jelent meg a munkaerőpiacon az utóbbi években. Számukra fontos szempont a work-life balance, a home office lehetősége, a kellemes munkakörnyezet és vállalati légkör, illetve ezzel együtt a munkáltatójuk reputációja, a társadalmi felelősségvállalásban betöltött szerepe, vagy az ESG szempontoknak való megfelelése. Nem gondolom azt, hogy az idősebbek compliance irányítúje fejletlenebb lenne, egyszerűen csak kevesebb időt töltöttek el olyan piaci környezetben, ahol ez meghatározó elem lett volna.

Ami a méretbeli különbségeket illeti, azt nem mondhatjuk, hogy a kisebb vállalatok compliance érettsége egyértelműen alacsonyabb, általánosságban azonban megfigyelhető összefüggés. A kisebb, általában családi vállalkozások esetében sokszor nem is igen értelmezhetők például bizonyos összeférhetetlenségi szabályok. Továbbá ez abból is fakadhat, hogy minél nagyobb egy cég, annál több szabálynak, versenyképességi elvárásnak kell megfelelnie, így a compliance tudatosság egy erősebb szempontként jelenik meg. A méretkülönbségek mellett pedig jelentős szerepe van annak, hogy az adott cég be van-e ágyazva a nemzetközi körforgásba, mivel a beszállítókkal kapcsolatos compliance elvárások egyre hangsúlyosabbak.

Világpolitika: *Mi a fő korlátja a tudatosság növekedésének: tudáshiány, érdektelenség vagy egyszerűen nem marad idő ilyen problémákra?*

Bácsfalvi András: A gyógyszeripart például véve elmondható, hogy ebben az ágazatban erős minőségi szabályoknak kell megfelelni, azonban a compliance oldalon nincs hatékony szabályozói nyomás, így a compliance voltaképp egy megtúrt funkció a vállalatoknál. Azt gondolom, hogy egy szabályozói, törvényalkotói lökésre van szükség az előrelépéshez, a vállalatok számára láthatóvá és egyértelművé kell tenni a compliance előnyeit, valamint a hiányával járó hátrányokat. Az előbbi esetben a versenyképesség növekedése hangsúlyozandó ki, az utóbbi megközelítésben pedig a büntetések költségei, a reputációvesztés lehetősége, vagy az állandó ellenőrzési folyamatok terhei jelentenek hátrányokat. Az állami beavatkozás a szabályalkotáson keresztül utat mutathat a kkv szektornak a compliant működés irányába.

Világpolitika: *Miben segíthetnek az állam mellett esetleg a civil szervezetek, vagy az egyetemi szféra a szabályzatkövetés erősítésében? Tanácsadói tapasztalatod alapján ez inkább oktatás vagy inkább szemléletformálás? Ez utóbbit hogyan lehet segíteni?*

Bácsfalvi András: Az Akadémia szerepét kifejezetten fontosnak tartom. A compliance a szabályozáson túl alapvetően a tudatosságról szól, amelynek növelésében mind a civil, mind az egyetemi szférának komoly jelentősége van. Ha az oktatásból már a témára érzékenyebb gazdasági szereplők lépnek ki, akkor a compliance-kultúra organikusan fejlődik a vállalkozók, munkavállalók, fogyasztók szemléletváltásával összhangban. A szabályozók általában érzékelik az ilyesfajta folyamatokat, amiket aztán lekövetnek a szabályalkotással. A 2000-es évek elején Írországból jártam, ahol tanúja voltam egy tüntetésnek, aminek keretében az ír állampolgárok magasabb adóterheket követeltek annak érdekében, hogy a közterületek fejlesztésére több forrás álljon a köz rendelkezésére. Az ilyesfajta polgári öntudatban van hova fejlődni Magyarországnak, és ebben a civil szféra és az egyetemek is sokat segíthetnek. A compliance lényege az edukáció, szükség van arra, hogy a vállalkozóknak elmagyarázzuk, hogy milyen előnyük származik belőle, milyen kockázatokat tudnak csökkenteni a szabálykövető magatartással, de nem győzőm hangsúlyozni emellett a szabályozói pillér fontosságát.

Köszönjük szépen!

“This report was prepared with support from the Center for International Private Enterprise (CIPE), whose mission is to strengthen democracy around the globe through private enterprise and market-oriented reform. The report was researched, prepared, and published exclusively by the IVE. These views do not necessarily reflect those of CIPE.”

Az interjú a Center for International Private Enterprise (CIPE) támogatásával készült, aminek célja a demokrácia erősítése globálisan magánvállalkozásokon és piacorientált reformokon keresztül. Az interjú kizárólag az Ifjúsági Vállalkozásélénkítő Egyesület keretei között készült, az ebben leírtak nem szükségképpen egyeznek meg a CIPE álláspontjával.